

LIFS 2018:11

Lotteriinspektionens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism;

beslutade den X 2018.

Lotteriinspektionen föreskriver¹ följande med stöd av 16 kap. 7 § 2 och 3 spelförordningen (2018:1475), 18 § första stycket 1 och 3–16 samt 20 § första stycket förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Tillämpningsområde och uttryck

1 § Dessa föreskrifter och allmänna råd innehåller bestämmelser om de åtgärder som den som bedriver spelverksamhet med licens eller registrering enligt spellagen (2018:1138) ska genomföra för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Föreskrifterna innehåller också bestämmelser om undantag från lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och kravet på registrering av spelombud enligt 11 kap. 2 § spellagen (2018:1138).

2 § Följande speltjänster undantas från tillämpningen av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och kravet på registrering av spelombud enligt 11 kap. 2 § spellagen (2018:1138).

1. lotterier som bedrivs med licens enligt 5 kap. spellagen och som inte är onlinespel,
2. lotterier som bedrivs med licens eller registrering enligt 6 kap. spellagen och som inte är onlinespel,
3. kasinospel och spel på varuspelsautomater med licens enligt 9 kap. spellagen, och
4. spel på penning- och värdeautomater samt kasinospel, med undantag för kortspel i turneringsform, med licens enligt 10 kap. spellagen.

Undantaget i första stycket 1 och 2 gäller inte om det tillhandahålls ett spelkonto kopplat till lotteriet.

3 § Om inte annat anges har de uttryck och benämningar som används i föreskrifterna och de allmänna råden samma betydelse som i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och i spellagen (2018:1138).

¹Europaparlamentets och rådets direktiv nr (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG.

I dessa föreskrifter och allmänna råd avses med

1. *försäljningsställe*: den eller de platser där spelombudet tillhandahåller licenshavarens spel,
2. *risk*: risken för att speltjänster utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

2 kap. Riskbedömning, rutiner och riktlinjer

Den allmänna riskbedömningen

1 § Riskerna i verksamheten ska kartläggas och bedömas enligt 2 kap. 1 och 2 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömningen ska omfatta de spelprodukter och speltjänster som tillhandahålls samt övriga faktorer som är relevanta för verksamheten.

2 § De speltjänster som kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte är undantagna enligt 1 kap. 2 § ska identifieras.

De hot som är relevanta för speltjänsterna och vilka egenskaper de olika speltjänsterna har som gör dem sårbara för försök till att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism ska beskrivas.

Den allmänna riskbedömningen ska innehålla en värdering av identifierade risker i syfte att möjliggöra att åtgärder för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism sätts in där riskerna är som störst.

Allmänt råd:

Vid den allmänna riskbedömningen kan följande faktorer tyda på låg risk

1. låg intensitet av transaktioner,
2. liten omfattning (omsättning),
3. låg vinståterbetalning, eller
4. låga insats- och vinstnivåer.

Vid den allmänna riskbedömningen kan följande faktorer tyda på hög risk

1. möjlighet till anonymt spel,
2. spel där spelare spelar mot varandra,
3. användning av ny teknik för betalning och distribution,
4. spel på distans, eller
5. gränsöverskridande spel.

3 § Vid riskklassificering av kunden kan ovanliga eller irrationella spelmönster, ovanligt stora transaktioner och ovilja att svara på kundkännedomspåfrågor tyda på hög risk, liksom när tveksamhet råder avseende sätt och underlag för identifiering av kunden eller liknande.

4 § En riskbedömning ska uppdateras innan nya eller väsentligt förändrade spelprodukter eller speltjänster erbjuds.

Interna rutiner

5 § Det ska finnas dokumenterade rutiner och riktlinjer som beskriver de åtgärder som ska vidtas för kundkännedom enligt 3 kap. 7–13 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

6 § Det ska finnas dokumenterade rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering enligt 4 kap. 1–3 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det ska finnas dokumenterade rutiner och riktlinjer för att upptäcka och bedöma aktiviteter och transaktioner som i sin tur kan leda till att en kunds riskprofil justeras.

För spel som inte registreras ska det finnas dokumenterade rutiner och riktlinjer för manuell övervakning.

7 § Rutiner enligt 2 kap. 13 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska säkerställa att anställda, uppdragstagare och andra personer som på liknande grund deltar i verksamheten är lämpliga för de uppgifter de förväntas utföra och har sådan kunskap om området penningtvätt och finansiering av terrorism som är lämplig med hänsyn till personens uppgifter och funktion.

Rutinerna ska dessutom innehålla en beskrivning av hur det i övrigt säkerställs att en person är lämplig för de uppgifter den förväntas utföra.

3 kap. Utbildning och skydd av anställda

1 § Utbildning enligt 2 kap. 14 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska utformas utifrån de risker som identifierats i verksamheten.

Utbildningens innehåll och frekvens ska anpassas till den anställdes uppgifter och funktion i frågor som rör åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Om den allmänna riskbedömningen uppdateras eller på annat sätt ändras ska utbildningen justeras på lämpligt sätt.

Anställda ska utöver det som anges i första och andra styckena även löpande informeras om trender, mönster och metoder samt annan information som är relevant för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 § Den utbildning som genomförts ska dokumenteras.

Av dokumentationen ska utbildningens innehåll, namn på deltagare samt datum för utbildningen framgå.

3 § Hot eller fientliga åtgärder som kan uppkomma mot anställda, uppdragstagare och andra personer som på liknande grund deltar i verksamheten ska kontinuerligt identifieras, granskas och analyseras.

Utifrån innehållet i den allmänna riskbedömningen, hotbild, verksamhetens art och liknande omständigheter ska incidenter utredas och användas för att uppdatera de rutiner som ska finnas för fysiskt skydd och förbud mot represalier enligt 2 kap. 15 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

4 kap. Åtgärder för kundkännedom

Identitetskontroll av kunden

1 § Identifiering av kunden och kontroll av dennes identitet enligt 3 kap. 7 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska ske på det sätt som följer av 12 kap. 2 § spellagen (2018:1138).

Åtgärder som krävs för kundkännedom i det enskilda fallet

2 § Kan det antas att det föreligger låg risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism får förenklade åtgärder för kundkännedom vidtas.

Med förenklade åtgärder enligt första stycket avses följande och liknande.

1. Minskad frekvens för uppdatering av kundkännedomsinformation, t.ex. att informationen endast behöver uppdateras om vissa händelser inträffar.
2. Minskad frekvens och intensitet för granskning av transaktioner, t.ex. att granskning endast behöver göras vid transaktioner över vissa beloppsgränser. Att beloppsgränserna är på en rimlig nivå måste säkerställas.

3 § Om det föreligger hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism ska skärpta åtgärder för kundkännedom vidtas.

Med skärpta åtgärder enligt första stycket avses minst följande

1. inhämtande av ytterligare uppgifter om kunden, såsom uppgifter om kundens ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer, och
2. inhämtande av godkännande från behörig beslutsfattare inför beslut om att ingå eller avbryta en affärsförbindelse.

Allmänt råd

Utöver vad som anges i 3 § kan följande åtgärder vara sådana skärpta åtgärder som kan vidtas för ökad kundkännedom.

- Ökad frekvens för uppdatering av kundkännedomsinformation för att säkerställa att informationen är uppdaterad och riktig.
- Ökad frekvens och intensitet för granskning av transaktioner, t.ex. att granskning alltid ska göras vid transaktioner över vissa beloppsgränser. Att beloppsgränserna är på en rimlig nivå bör säkerställas.

5 kap. Övervakning och rapportering

1 § System enligt 4 kap. 7 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska vara utformat så att uppgifter kan lämnas digitalt i ett strukturerat och bearbetningsbart format och på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av uppgifterna.

6 kap. Bevarande av handlingar och uppgifter

1 § Handlingar och uppgifter ska bevaras på ett säkert sätt enligt 5 kap. 3 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingar och uppgifter enligt första stycket ska vara daterade.

Handlingar och uppgifter som ska bevaras enligt första stycket ska vara sökbara och enkla att identifiera, ta fram och sammanställa.

2 § Handlingar och uppgifter ska bevaras i tio år, om

1. handlingen eller uppgifterna kan tyda på penningtvätt, finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling,
2. omständigheter enligt 1 har rapporterats till Polismyndigheten enligt 4 kap. 3 och 6 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och
3. en myndighet har uppmärksammat licenshavaren om att handlingarna eller uppgifterna behöver förvaras under en längre tidsperiod.

7 kap. Intern kontroll och anmälningar om misstänkta transaktioner

Rutiner och riktlinjer för intern kontroll

1 § Rutiner och riktlinjer för intern kontroll i verksamheten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska innehålla en beskrivning av

1. de åtgärder som vidtas för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med bestämmelserna i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och dessa föreskrifter,
2. uppgifter och ansvarsområden avseende funktionerna i 7 kap. 3–13 §§ dessa föreskrifter, och
3. hur brister som upptäcks genom intern kontroll ska rapporteras och följas upp.

Rutiner för modellriskhantering

2 § Rutiner för modellriskhantering enligt 6 kap. 1 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska innehålla en beskrivning av vilka modeller som omfattas av rutinerna. Av rutinerna ska framgå med vilka intervall och vid vilka tillfällen utvärdering och kvalitetssäkring av modellerna ska genomföras, vilken funktion som ansvarar för genomförande av utvärdering och kvalitetssäkring och hur genomförandet ska dokumenteras.

Rutinerna ska även innehålla en beskrivning av vilken funktion som är behörig att fatta beslut om att ändra de modeller som används och hur sådana beslut fattas och dokumenteras.

Särskilt utsedd befattningshavare

3 § Licenshavare som föregående verksamhetsår har haft insatser före utbetalda vinster om minst 50 miljoner kronor, eller om sådana uppgifter saknas och licenshavaren i licensansökan anger uppskattade insatser före utbetalda vinster om minst 50 miljoner kronor, ska ha en särskilt utsedd befattningshavare enligt 6 kap. 2 § 1 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Den särskilt utsedde befattningshavaren ansvarar för att licenshavaren upprättar och uppdaterar

1. den allmänna riskbedömningen enligt 2 kap. 1–2 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och
2. interna och gemensamma rutiner och riktlinjer enligt 2 kap. 8–10 och 13–15 §§ samma lag.

Centralt funktionsansvarig

4 § Om de förutsättningar som anges i 3 § första stycket föreligger ska licenshavaren utse en centralt funktionsansvarig enligt 6 kap. 2 § 2 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Den centralt funktionsansvarige ska

1. övervaka och löpande kontrollera att licenshavaren uppfyller lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, dessa föreskrifter samt licenshavarens rutiner och riktlinjer,

2. ge råd och stöd till licenshavarens personal om regler som rör penningtvätt och finansiering av terrorism,

3. informera och utbilda berörda personer om regler som rör penningtvätt och finansiering av terrorism,

4. ansvara för att uppgifter lämnas enligt 4 kap. 6 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och 5 kap. 1 § dessa föreskrifter,

5. kontrollera och regelbundet bedöma om licenshavarens interna och gemensamma rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, enligt 2 kap. 8–10 och 13–15 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt den allmänna riskbedömningen enligt 2 kap. 1 § dessa föreskrifter, är ändamålsenliga och effektiva, samt

6. lämna rekommendationer till berörda personer baserade på de iakttagelser som funktionen gjort.

5 § Den centralt funktionsansvarige ska rapportera till styrelse eller verkställande direktör eller motsvarande.

6 § Den centralt funktionsansvarige kan utse en eller flera personer som biträder denne samt får delegera befogenheter till dessa.

7 § Licenshavaren får uppdra åt någon annan att utföra den centralt funktionsansvariges arbete. Licenshavaren ansvarar dock alltid för den utlagda verksamheten.

Oberoende granskningsfunktion

8 § Om de förutsättningar som anges i 3 § första stycket föreligger ska licenshavaren utse en oberoende granskningsfunktion enligt 6 kap. 2 § 3 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Den oberoende granskningsfunktionen ska

1. granska och regelbundet utvärdera om licenshavarens organisation, styrningsprocesser, it-system, modeller, rutiner och riktlinjer är ändamålsenliga och effektiva,

2. granska och regelbundet utvärdera om verksamheten drivs i enlighet med licenshavarens interna rutiner och riktlinjer,

3. granska och regelbundet utvärdera om licenshavarens interna kontroll är ändamålsenlig och effektiv,

4. granska och regelbundet utvärdera tillförlitligheten och kvaliteten på det arbete som utförs inom licenshavarens övriga kontrollfunktioner,

5. lämna rekommendationer för åtgärder till berörda personer baserade på de iakttagelser som funktionen gjort, och

6. följa upp att åtgärderna enligt 5 genomförs.

9 § Den oberoende granskningsfunktionen ska rapportera till styrelse eller verkställande direktör eller motsvarande.

10 § Den oberoende granskningsfunktionen ska vara organisatoriskt skild från de funktioner och områden som den ska övervaka och kontrollera. Med funktionens oberoende avses att funktionens anställda inte får delta i andra funktioners arbete eller i den operativa verksamheten.

11 § Licenshavaren får uppdra åt någon annan att utföra den oberoende granskningsfunktionens arbete. Licenshavaren ansvarar för den utlagda verksamheten.

Visselblåsningssystemets egenskaper

12 § Rapporteringssystem enligt 6 kap. 4 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska skydda licenshavarens information från åtkomst från obehöriga, förhindra att informationen förvanskas eller förstörs och säkerställa att informationen är tillgänglig när den behövs.

Rapporteringssystemet ska möjliggöra att uppgifter kan lämnas anonymt.

8 kap. Registrering av spelombud

Ansökan

1 § Ett spelombud som avses i 11 kap. 2 § spellagen (2018:1138) ska enligt 9 kap. 3 § spelförordningen (2018:1475) registreras om ansökan visar att spelombudet är lämpligt att tillhandahålla spel.

Till ansökan om registrering av spelombud ska följande handlingar bifogas

1. utdrag ur Polismyndighetens belastningsregister,
2. skuldutdrag eller skuldfrihetsintyg från Kronofogdemyndigheten,
3. bevis från Bolagsverket om att näringsförbud inte föreligger,
4. konkursfrihetsbevis från Bolagsverket, och
5. en lista över spelombudets försäljningsställen med adress.

2 § Är spelombudet en juridisk person ska licenshavaren tydligt visa vilka som omfattas av ansökan enligt 9 kap. 3 § andra stycket 2 spelförordningen (2018:1475).

Avser ansökan en person som inte är folkbokförd i Sverige ska en vidimerad kopia av identitetshandling samt motsvarande handlingar enligt 1 § andra stycket från det land där personen är folkbokförd bifogas.

Avser ansökan en person som är folkbokförd i Sverige men som har varit bosatt i annat land under de senaste fem åren ska, utöver vad som följer av 1 § andra stycket, motsvarande handling enligt 1 § andra stycket 1 från det landet bifogas.

Utländska handlingar ska skickas in på originalspråk tillsammans med en översättning till svenska.

Allmänt råd:

Licenshavaren kan t.ex. visa vilka som omfattas av ansökan genom att skicka in registreringsbevis från Bolagsverket eller motsvarande dokumentation.

3 § Handlingar som efterfrågas i 1 § andra stycket ska vara aktuella och får inte vara äldre än sex månader vid ansökningstillfället.

Utbildning och information till registrerade spelombud

4 § Spelombudet ska återkommande få utbildning och information som krävs för att spelombudet ska kunna fullgöra licenshavarens skyldigheter i frågor som rör penningtvätt och finansiering av terrorism.

Är det registrerade spelombudet en juridisk person omfattas också den personal hos spelombudet som arbetar med försäljning av lotter, förmedling av insatser eller utbetalning av vinster för licenshavarens räkning enligt första stycket.

Allmänt råd:

En licenshavare kan själv välja tillvägagångssätt och omfattning för utbildning och information enligt första stycket.

Flera licenshavare kan tillsammans genomföra eller arrangera utbildning och informationsinsats för spelombud.

5 § Utbildning enligt 4 § ska genomföras inom tre månader från det att spelombudet registrerats.

6 § Utbildningens innehåll och omfattning ska anpassas efter risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förknippad med de aktuella produkterna och transaktionsformerna.

Utbildningen ska minst omfatta de relevanta delarna av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, dessa föreskrifter och allmänna råd samt licenshavarens interna rutiner och riktlinjer om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

-
1. Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Genom föreskrifterna upphävs Lotteriinspektionens föreskrifter och allmänna råd (LIFS 2017:2) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

På Lotteriinspektionens vägnar

CAMILLA ROSENBERG

Johan Röhr